

Prof. Zdzisław Olejniczak
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wydział Pedagogiczny i Artystyczny
zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 r. tekst jednolity o stopniach
i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. (Dz.U. nr. 65 poz. 595
ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 r. nr. 164 poz. 1365 art. 14 ust. 2 pkt. 21)
z późniejszymi zmianami.

**Recenzja dotyczy uchwały Rady Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego
z dnia 16 czerwca 2015 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego
w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie sztuki piękne dla mgr. Pawła Liszewskiego
nt. *Homoerotyzm jako temat w mojej twórczości.***

Mgr Paweł Liszewski urodził się 15 czerwca 1981 roku w Rejowcu Fabrycznym.
W 2002 roku ukończył Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Zamościu, ze specjalnością
snycerka - formy użytkowe, dyplomem z wyróżnieniem. Następnie podjął studia
na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach na Wydziale Pedagogicznym
i Artystycznym – na kierunku - edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych,
specjalność malarstwo sztalugowe. W 2008 roku ukończył studia w pracowni
prof. Małgorzaty Bieleckiej dyplomem z wyróżnieniem. W 2012 roku rozpoczął
studia doktoranckie w Instytucie Sztuk Pięknych na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego
w Kielcach.

1. Dorobek artystyczny w latach 2009 - 2014

Mgr Paweł Liszewski w okresie ostatnich sześciu lat prezentował swoje prace malarskie
na wielu wystawach, w tym 6 indywidualnych i 24 zbiorowych. Wśród nich, uwagę zwracają
szczególnie te, których prestiż nobilituje młodego artystę, wpływa na rozpoznawalność Jego

twórczości, buduje uznanie środowiska artystycznego. W tym kontekście można ująć zwłaszcza indywidualne prezentacje malarstwa Pawła Liszewskiego.

W 2009 *Przejście* w Galerii ZPAP Tycjan, w 2011 *Stogi* w Domu Kultury Zameczek, w 2013 *Tolerancja* w ramach Międzynarodowego Projektu Tolerancja – wszystkie w Kielcach. W latach 2013-14 mgr Paweł Liszewski wystawiał swój malarski dorobek w Krakowie, Tarnobrzegu i Tarnowie. Przykładami są: *My family portret* w Galerii Politechniki Krakowskiej *Gil*, *Punkt widzenia Paweł Liszewski* w Galerii Tarnobrzegskiego Domu Kultury, *Paweł Liszewski Malarstwo* w foyer Teatru im. L. Solskiego i w Galerii Sztuki ZPAP Okręg Tarnowski.

Wykazane przez Doktoranta wystawy zbiorowe wiążą się przede wszystkim z Jego przynależnością do związków oraz nieformalnych grup twórczych czego dowodzą podziały na odrębne kategorie tj.: wystawy środowiskowe, poplenerowe, doktoranckie. Ich pełna lista, w chronologicznym układzie zamieszczona jest w dokumentacji do przewodu. Chciałbym wymienić kilka przykładów. W latach 2009-14 - udział w dorocznych prezentacjach środowiskowych *Przedwiośnie* (eliminacje w drodze konkursu) oraz cyklicznych prezentacjach dokonań artystów zrzeszonych w Okręgu Kieleckim ZPAP - w galeriach BWA w Kielcach i Busku-Zdroju oraz galerii ZPAP w Kielce iw Galerii Sztuki ZPAP Okręgu Tarnowskiego w Tarnowie, a w 2013 roku w Galerii Sztuki BWA *Zielona* w Busko-Zdroju. W 2013 roku, mgr Liszewski wykazał dwie wystawy doktoranckie: *Postawy* w Galerii XS Instytut Sztuk Pięknych oraz w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach. W tym czasie był również uczestnikiem prezentacji poplenerowych: *Impresje Malenieckie 2012*, *Maleniec 2013*, *Maleniec 2014* zorganizowanych przez ZPAP - Okręg Kielecki. Prace upowszechniono: w Galerii ZPAP Tycjan w Kielcach, w Galerii *U Starosty* w Maleńcu. W 2014 roku doktorant uczestniczył w wystawie *Kapitał Sztuki*, inaugurującej działalności galerii BWA w nowej siedzibie przy ul. Kapitulnej 2 w Kielcach. Warto dodać, że Doktorant zaproszony został jako jeden z nielicznych reprezentantów młodego pokolenia twórców. W 2013 roku - uczestnictwo w warsztatach, później w wystawie *the Freedom I mean*, Winter Academy in Scheersberg w Niemczech.

Twórczość Pana Pawła Liszewskiego była dwukrotnie nagradzana. W 2009 roku doktorant otrzymał nagrodę przyznana przez ZPAP Okręg Kielecki oraz Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego za Artystyczny Debiut Roku 2009. W 2014 roku we współpracy z Mateuszem Stradomskim w konkursie *Metamorfozy Sposób na wnętrze* organizowanym przez Institute of Design Kielce, S.O.S. Design oraz Echo Dnia otrzymał najwyższą nagrodę. Przy tej nagrodzie warto wspomnieć, że Pan

Paweł Liszewski znakomicie projektuje wnętrza. W dokumentacji wykazał liczne projekty i realizacje w/w dziedzinie.

2. Praca doktorska mgr. Pawła Liszewskiego – cykl prac malarskich

nt. *Homoerotyzm jako temat w mojej twórczości.*

Praca doktorska mgr Pawła Liszewskiego została przygotowana pod kierunkiem profesor Małgorzaty Bieleckiej. Jest złożona zgodnie z procedurą obowiązującą aktualnie w postępowaniu o uzyskanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie sztuki piękne. Praca składa się z dwóch części: jej trzon stanowi dzieło artystyczne - kolekcja 10 prac malarskich . Część druga, teoretyczna jest opisem ujmującym założenia, podłoże filozoficzne, odniesienia, opis cyklu malarskiego.

Wszystkie obrazy zostały namalowane na płótnie, w technice akrylowej, w formatach: 100x100 cm – 5 prac, 100x120 cm – 4 i zamykający całość - 100x240 cm.

W opisowej części rozprawy doktorant przyznaje, że bardzo duży wpływ na dalszy Jego rozwój i kierunek twórczych poszukiwań odegrały Jego własna wrażliwość i wiążące się z nią indywidualne postrzegane codzienności, jej wielorakich aspektów i relacji międzyludzkich nakładających się na jej złożoność. Bardzo dobrze, że Doktorant, jako młody twórca nie obawia się trudnej problematyki i potrafi łączyć swoje, nie zawsze akceptowane w naszym społeczeństwie poglądy w obszar własnych poszukiwań malarskich, co więcej – potrafi wykorzystać je jako główny nurt swojej twórczości i temat doktorskiej dysertacji.

Mgr Paweł Liszewski odsłania swój świat, umożliwia podgląd w bardzo intymną sferę ludzkiej egzystencji. Jego egzystencji. Dotyka ważnych i drażliwych społecznie tematów. Ociera się o tabu, bo związki ludzi tej samej płci budzą sensacje. Postrzegane są wciąż jeszcze przez jakąś część naszego społeczeństwa nie tylko jako kontrowersyjne, lecz wręcz wrogie. W takich sytuacjach twórczość artystyczna staje się poniekąd dla samego artysty rodzajem misji, sposobem na przybliżanie poprzez sztukę właśnie tych niezrozumiałych prawd o człowieku, ich oceny w skali współczesnego społeczeństwa, a również w perspektywie wybranych elementów jego historycznego rozwoju. Taka postawa twórcza z pewnością służy w poznawaniu samego siebie.

Temat pracy doktorskiej mgr Pawła Liszewskiego **nt. *Homoerotyzm jako temat w mojej twórczości.*** jest dobrym tego przykładem. Dojrzał wraz z Jego osobistym rozwojem kształtowany poprzez doświadczenia własnej inności, konfrontacje, przemyślenia prowadząc do wartościowego malarstwa.

Od strony merytorycznej włączenie do całości swoich rozważań przykładu m.in. Francisa Bacona upewniło Doktoranta i wsparło jednocześnie w decyzji co do podjęcia w/w tematyki we własnej twórczości malarskiej. Osobiście, dostrzegam pewną analogię dotyczącą ujęcia tematycznego – z twórczością fowisty Henri Matiessa, francuskiego malarza, grafika, zwłaszcza z okresu jego twórczości przypadającego na lata 1908-14. Chodzi o cykle: *Taniec*, *Muzyka* czy *Lekcja muzyki*, *Czerwone studio* – . Prace Henri Matiesa to płaskie kompozycje, o syntetycznym rysunkiem postaci i ostrych kontrastach kolorystycznych. Wyraźnie dominuje tu pierwiastek żeński. W przypadku Pana Pawła Liszewskiego pierwiastek męski jest eksponowany poprzez zdecydowane kontrasty rażących kolorów i ostro wyrysowane, odcinają ce się od tła postacie. Doktorant malując nie „filozofuje”, również wykorzystując ostrość linii, w bardzo prosty sposób – linią opisuje sylwetki mężczyzn i przedstawia je w różnych, zbiorowych scenach czy sytuacjach życia codziennego. Przedstawia nam tą oczywistą codzienność, maluje grupę mężczyzn np. przy porannej toalecie – myjących lub strzyżących się, czyszczących zęby (Bez tytułu III), w innym obrazach odsłania lub prezentuje grupę ukazującą w sposób prezentacji sportowców swoje walory męskości – umięśnienie w ruchach i postawach postrzeganych jako mocarze, ale jednocześnie ukazujących ich piękno, kuszącego ciała (Bez tytułu II, Bez tytułu V). Przy tworzeniu obrazu (tak opisuje w części pisemnej) swoją prace zawsze rozpoczyna od szkiców koncepcyjnych. Następnie w sposób bardzo odpowiedzialny przenosi je na płótno, dbając o kompozycje, zachowując odpowiednie relacje wielkościowe i ilościowe występujących postaci. Całość łączy od strony artystycznej użyciem chłodnych, linearnych, sylwetowych form postaci względem tła. Tak to zestawia do ciepłych tonów tła obrazu, żeby osiągnąć silne kontrasty oparte na przeciwstawnej temperaturze. Jak sam pisze:

(...) Moim celem stało się zestawienie barw w obrazie w taki sposób, aby suma ich temperatur przyciągała uwagę oglądającego swoim „fluorescencyjnym” działaniem, zachowując przy tym szkicowość i świeżość formy. Chodziło także o to, by tak dobrane zestawy kolorów – powodując szybkie zmęczenie oka – uniemożliwiały długie wpatrywanie się w powierzchnię malowideł obrazujących sceny z codziennego życia homoseksualnych par (...)

Właśnie te konturowe, dyskretne działania wprowadzają nas odbiorców w odpowiedni stan oglądania obrazu w sposób osobisty, wręcz intymny – tak jak zakłada twórca. Tak płasko wyrysowane pędzlem postacie wywołują w nas stan ich wartościowania np. wg hierarchii ważności. Duchowo czujemy w takim zestawieniu większą, naturalną więź z namalowanymi postaciami męskimi. Plamy barwne tła po tak wyrysowanymi postaciami

wprowadzają nowe powierzchnie barwne, różne w wielkościowo. Tak wydzielone liniami, stają się płaszczyznami prowokującymi do wtórnego działania, przemalowywania lub podmalowywania. I tak artysta to wykonuje, kolejnymi warstwami laserunkowymi, z zachowaniem cieplej tonacji, wtórnie je maluje, przetwarza. Oglądamy przemienne kolor czysty i ten wtórnie, wielowarstwowo przemalowywany, można by użyć określenia „dopieszczany”. Od strony technologicznej warsztatowej zabieg ten jest wykonany doskonale. Daje to dodatkowo świadectwo o dojrzałości twórczej Pana Pawła Liszewskiego.

3. Praca doktorska mgr. Pawła Liszewskiego – praca opisowa do cyklu prac malarskich nt. *Homoerotyzm jako temat w mojej twórczości*.

Publikacja pracy pisemnej rozprawy doktorskiej stanowi pełną dokumentację, zawiera 39 kart w formacie A-4, jednostronnie zadrukowanych. Do całości doktorant dołącza płytke CD - jako dokumentację elektroniczną. Składa się: z wewnętrznej okładki – strony z danymi o Uczelni, tematem rozprawy, danymi promotora, spisu treści, wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, bibliografii, opisu pracy w języku angielskim, streszczenia opisu pracy w języku angielskim.

Poszczególne rozdziały to:

1. Inspiracje i motywy wyboru problematyki
2. Przedstawienie podjętego problemu teoretycznego
3. Przedstawienie podjętego problemu artystycznego
4. Kolor – Światlistość – Kolorystyka
5. Obraz kodowany
6. Kolor – Symbol

Całość rozprawy zamyka zestaw 10 reprodukcji obrazów, będących główną częścią pracy doktorskiej. Od strony formalnej w spisie treści mgr Paweł Liszewski posłużył się w oznaczeniu rozdziałów cyframi arabskimi - w niewłaściwy sposób, prawidłowo do oznaczania stosujemy znaki rzymskie – to taka moja drobna uwaga. We wstępie mgr Paweł Liszewski w sposób zwięzły i krótki przybliżył nam motywację do podjęcia bardzo trudnego tematu rozprawy doktorskiej. Wyjaśnia nam terminologię jaką stosuje pisząc rozprawę. Określenia takie są nam znane w życiu społecznym i kulturowym, w tym różne anomalie stanów psychicznych człowieka. W pierwszej części: Inspiracje i motywy wyboru problematyki sięga jako tło historyczne do różnych okresów w sztuce

i kulturze – m.in. starożytnej Grecji, Indii, czy Dalekiego Wschodu – dochodząc do dnia dzisiejszego, powołuje się na lektury opisujące w/w zjawiska – głównie publikacje Pawła Leszkowicza – *Nagi mężczyzna. Akt męski w sztuce polskiej po 1945, Art. pride.*

Cytując w/w publikacje w sferze praktycznej powołuje się na twórczość takich artystów jak: Karol Radziszewski, Szymon Kurpiowski czy Łukasz Stokłosa.

Rozdziały: Przedstawienie podjętego problemu teoretycznego oraz Przedstawienie podjętego problemu artystycznego stanowią meritum motywacji podjęcia tematu rozprawy doktorskiej.

To wszystko w tych częściach Pan Paweł łączy opisy w/w stanów emocjonalnych w publikacjach Pawła Leszkowicza z wybraną dla siebie twórczością Francisa Bacona.

W rozdziałach: Kolor – Świetlistość – Kolorystyka, Obraz kodowany, Kolor – Symbol Pan Paweł Liszewski opisuje bardzo precyzyjnie jak rozwiązuje swoje założenia teoretyczne wybranego tematu podczas malowania obrazów. Możemy poznać nie tylko Jego wiedzę i stronę praktyczną warsztatu jako malarza, ale również dostrzegamy Jego pełną, dojrzałą świadomość jako twórcy, łączącego swój intymny, emocjonalny świat z praktyczną stroną życia współczesnego świata. W zakończeniu pisze krótko i dobitnie, ale czuje się pokorę i skromność, tak po prostu od siebie:

(...) Mam świadomość, iż rola mojego malarstwa w walce z homofobią i nietolerancją jest symboliczna (...)

Po przeczytaniu i przeanalizowaniu pracy pisemnej, z wielką przyjemnością oglądamy powstałe obrazy., Przemawiają one do nas w sposób obrazowy, wartościami uniwersalnymi, kolorem i prostotą formy. Nie krzyczą, ale wprowadzone różnice temperatury barwy – szczególnie w liniach konturowych postaci, chłodne tony – rysują sylwety w stanie powszechnego spokoju życia codziennego, bardzo naturalnego i normalnego.

Konkluzja

Stwierdzam, że mgr Paweł Liszewski posiada wiedzę teoretyczną z wybranego przez siebie tematu, a także wykazał odpowiednie umiejętności manualne, poparte własnymi poszukiwaniami technologicznymi w dziedzinie malarstwa i przedstawił cykl prac malarskich na wysokim poziomie artystycznym. W ten sposób doktorant rozwiązał założone zagadnienia artystyczne i spełnił bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ustępu 1 ustawy z dnia 14.03.2003 r. Pracę doktorską Pana mgr Pawła Liszewskiego przyjmuję i popieram jego starania o przyznanie Mu stopnia doktora przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego.

Łódź, 14.09.2015 r.

Prof. Zdzisław Olejniczak